

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

קב.

רבינו הנגאל

(א) [ערוכה ל,]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ה"ג וכו' אחריתו במקומו אין לך: (ב) רשב"ם ד"ה להודיע וכו' לא היה יכול לומר כשהוא יוצאין טעוין וכו' אפילו הכי אין צריך: (א) רש"י ד"ה ה"ג וכו' אחריתו במקומו אין לך: (ב) רשב"ם ד"ה להודיע וכו' לא היה יכול לומר כשהוא יוצאין טעוין וכו' אפילו הכי אין צריך:

גליון הש"ס

גמ' א"ל ר"י ה"ה וכו' ק"ל דלס קן גס מהמס לכל מיומח דיש לומר דהב"ח לא דמי מקום צריך לברך אלא כ"י ואילו סבר מ"ק: רשב"ם ד"ה ה"ג ת"ב ד"ה וברבו" ה"ה ת"ב ד"ה קשה לי למאי הולכו הא כפשוטו ימח דלא מיימי ראה מנחי דלעיל דקטן אפילו לברכה ד"י וכו' וכו' ע"ל א"כ ד"י וימח לוה מיימי כ"ע ע"ל א"כ ד"י וימח לוה מיימי קמי פלוגתא א"כ מנתק עקרו מוכח דקרא טעויה ברכה במקומה:

מוסף תוספות

- א. מפני שפסוק לשמש האוכלים. מוס' ר"פ. ב. [ד]א"כ ה"ל למימר השמש מברך אחר כל פרסה ופרסה וכו' וממילא ידענא דברך לברך המוציא אם יאכל פרסה אחרת. מוס' ה"ל"ש. ג. כדמשמע לישנא. מוס' חולין ט. ד. דמצינן שינחו שם זקן או חולה. ט. ש. ה. שאם נזכר אדם בתוך סעודתו שלא התפלל ועמד להתפלל. מוס' ה"ל"ש. ו. לא הו' גמ' סעודה. מוס' חולין ט. ד. דאמר בכל ענין אינו צריך לברך. מוס' ר"פ.

מאן סגא. להך זרייתא דקתני אע"ג דזכרית הטעוין זכרה לאחריהן צריך לברך רבי יהודה היא: **חברים שהיו מסובין ועקרו כו' ולא גרסינן לשסוף יין:** ומקשינן אלא טעמא דזכרית הטעוין זכרה לאחריהם. משום הכי פליגי רבנן עליה דר' יהודה: הא דזכרית

שאין טעוין זכרה לאחריהם אפילו. רבנן מודו לרבי לברך פסע אחרת בתמלה: **לימא סיהוי מיובסא דרבי יוחנן.** דלמר לעיל [קא]: שינוי מקום אין צריך לברך ולא מפליג בין דברים הטעוין לדברים שאין טעוין: **לאו אוסביניה חדא זימנא.** לעיל [סז]: ה"ג **סניא כווסיה דרב חסדא חברים שהיו מסובין לשסוף יין כו'.** והיינו כרב חסדא דלמר דברים טעוין זכרה לאחריהם (ב) אין צריך לברך והא דהדיא מסייעא לרב חסדא מדקתני יין אכל בהדיא דלעיל לא תנא יין כהדי: **ואומר עליו קידוש היום.** באמצע סעודתו: **ושני.** ניד אומר עליו זרהמ"ו ומפסיק כדלמר ר' יהודה לעיל ומיהו הולכי והגיע עונת קידוש צריך לקדש תמלה. **לא גרסינן ראשון אומר עליו זכרה המזון שני אומר עליו קדושת היום:** גמרו

רשב"ם

מאן סגא עקירות. מאן תנא להך זרייתא דקתני אע"ג דזכרית הטעוין זכרה לאחריהן במקומן צריך לברך רבי יהודה היא: **ה"ג חברים שהיו מסובין ועקרו רגליהם כו' ולא גרסינן לשסוף יין:** א"ר יהודה זמה דברים אמורים כו'. מכלל דרבנן פליגי עליה זרישא דאע"ג דלא הניחו שם מקצת דברים אין צריך לברך כרב חסדא דל"ר יוחנן שזריצין זכרה חלון (דף פב.) כל מקום שאמר ר' יהודה זמה לחלוק אימתי לפרש דברי חכמים זל: **ומקשינן אלא טעמא דזכרית הטעוין זכרה לאחריהן.** משום הכי פליגי רבנן עליה דרבי יהודה הא דזכרית שאין טעוין אפי' רבנן מודו לרבי לברך פסע אחרת בתמלה: **לימא סיהוי מיובסא דרבי יוחנן.** דלמר

לברך היינו לפניו ולא למפרע וכן פירש רשב"ם ור"ח לקמן (ד' קג): **איתמר לנו לנמישמי עד דזכריתו זכרה"ג ואע"פ שלא היה יודע אם רוצים לשמות זכרה מ"מ היה מורה להם שלא ישמו זכרה זכרה וכן נראה עיקר דהא זכ' כל הבשר (חולין דף קז):** אמר השמש שבזך על כל פרסה ופרסיה לפי שפסע דעתו^א ולא משמע שיצטרך בכל פסע לברך זכרה המזון^ב ועוד דלקמן גבי חד צריך אכסא קמא ואכסא דזכרתא זכרה"ג ומיימי ראה מהבז וניצריך דאסור לנמישמי עד שיצרך ואי זכרה"ג מיימי שפיר אכל אי אסור לנמישמי

מאן תנא עקירות רבי יהודה דתניא חברים שהיו מסובין ועקרו רגליהם לילך לבית הכנסת או לבית המדרש כשהן יוצאין אין טעוין זכרה למפרע וכשהן חוזרין אין טעוין זכרה לכתחלה אמר רבי יהודה כמות דברים אמורים בזמן שהניחו שם מקצת חברים אבל לא הניחו שם מקצת חברים כשהן יוצאין טעוין זכרה למפרע וכשהן חוזרין טעוין זכרה לכתחלה אלא טעמא דזכרית הטעוין זכרה לאחריהן במקומן דכשהן יוצאין אין טעוין זכרה למפרע וכשהן חוזרין אין טעוין זכרה לכתחלה אבל דברים שאין טעוין זכרה לאחריהן במקומן אפילו לרבנן כשהן יוצאין טעוין זכרה למפרע וכשהן חוזרין טעוין זכרה לכתחלה לימא תיהו תיובתא דר' יוחנן^ב ולא מי אותביניה חדא זימנא נימא מזהא גמי תיהו תיובתא^א אמר לך ר' יוחנן הוא הדין דאפילו דברים שאין טעוין זכרה לאחריהם במקומן גמי אין צריכין לברך והא דקתני עקרו רגליהן להודיע כחו דר' יהודה דאפילו דברים שטעוין זכרה לאחריהן במקומן טעמא דהניחו מקצת חברים אבל לא הניחו מקצת חברים כשהן יוצאין טעוין זכרה למפרע וכשהן חוזרין טעוין זכרה לכתחלה תניא בוותיה דרב חסדא חברים שהיו מסובין לשתות יין ועקרו רגליהן וחזרו אין צריכין לברך תנו רבנן בני חבורה שהיו מסובין וקדש עליהן היום מביאין לו כוס של יין ואומר עליו קדושת היום ושני אומר עליו ברכת המזון דברי רבי יהודה ר' יוסי אומר אוכל והולך עד שתחשך גמרו

(חולין ד' פב.) דלמר מישתא זכרוכי זכרי דהדי לא אפשר שצריך לברך זכרה"ג וליטול ידיו אינה ראה דדוקא גבי זכרה"ג אמרינן הכי דהוי הפסק וגמר סעודה אכל תפלה: **אע"ג דמיכל ולווי זכרי דהדי לא אפשר אין צריך כלום: תניא בוותיה דרב חסדא.** פ"י רשב"ם הא דלא מיימי כרב חסדא מרבנן דר' יהודה משום דבהדיא לא קמינה דהדיא יין חוה פ"י לפי שיטתו דגרסי הכא יין וי"ל משום הכי לא מיימי כ"ע ע"ל מיהו משום דאיכא דלמרי זכרה"ג (ד' פה.) דזמה גמי לפרש ואע"ג דחזרו מיימי ראה לרב חסדא דטעמא דלמיני מקום דלרבי לברך משום שעמידתו ממקומו היא גמר אכילתו וה"ה גמי חזרו: ה"ג

הדעת זימתי למה יחזור ויצרך אכל כה דר' יהודה עדיף טפי שמחמיר שמי חומרות על דברי חכמים דלא מיעביא דברים שאין צריכין זכרה לאחריהן במקומן שחייב (אחריהם) לברך אע"פ שחזריו פוטרינן אלא אפילו דברים הצריכין זכרה אחריהן במקומן נמי דחייב הלכך הכל כה דאסורא עדיף: ה"ג סניא כווסיה דרב חסדא חברים שהיו מסובין לשסוף יין כו'. והיינו כרב חסדא דלמר דברים טעוין זכרה לאחריהן במקומן א"כ לברך והא דהדיא מסייעא לרב חסדא מדקתני יין אכל בהדיא דלעיל לא תנא יין כהדי. מיהו שמעתי משמעתי שינוי בין אין צריך לברך זכרה היין אכל מברך הטוב והמטיב. שינוי מקום זכרה לאחריהן במקומן מעין שלש כגון אוכל זכרה זה וחזרו ואכל זכרה אחר קודם צריך אחריהן או שאכל זכרה זה והלך לשוק וחזרו וגמר סעודתו זכרה אחר זכרה אלו אין צריך לחזור ולברך תמלה דלמציביה קמא דהא תניא כוותיה דר"ח. אכל שאר פירות ומשקין שאין משבעת המינין שאין צריכין זכרה לאחריהן במקומן ואכל זכרה זה וחזרו ואכל זכרה אחר צריך לברך תמלה אכל מפניה לפניה זכרה אחד אין צריך לברך כדתיניא בתמניתא דבי רב הינך [סז]. ומשום דקבעי לנמישמי ועקרו רגליהן כדי לילך לבית המדרש הלכך נקט חברים תלמידי חכמים: ה"ג סנו רבנן בני חבורה שהיו מסובין וקידש עליהן היום מביאין לו כוס של יין ואומר עליו קדושת היום באמצע סעודתו והשני מיד אומר עליו זכרה המזון. ומפסיק כדלמר ר' יהודה לעיל [ק]. ומיהו הולכי והגיע עונת קידוש צריך לקדש תמלה: לשון אחר גרסינן ראשון אומר עליו זכרה המזון שני אומר עליו קידוש היום. ובתוספתא דזכרות [פ"ה ה"ג] מוכח כלשון ראשון: ר' יוסי אומר אוכלי והולכי. עד שגמרו סעודתן אי נמי הולכי ואוכלי משתחשך ור' יוסי לנעמיה דלדידיה אין מפסיקין כלל:

ופריך רב נחמן בר יצחק מאן תנא עקירות שצריך להניח שם זקן או חולה ר' יהודה היא, דתניא חברים שהיו מסובין ועקרו רגליהם לילך לבית הכנסת או לבית המדרש. כשיצאין אין טעוין זכרה למפרע, וכשהחזרו אין טעוין זכרה לכתחלה. אמר ר' יהודה ב"ר אבא כשהניחו שם זקן או חולה וכו'. וכיון דלמקא דרב חסדא בקושיא אע"ג דמקמי לה כ"י יהודה, שינויי הוא ולא סמכינן עלה [להקל]. אלא עבדינן כרב ששת דבמחמיר וטפי עדיף. וכן ר' יוחנן כיון דאיתותב גוהרו דבריו וקיימא לן דכל שנוי מקום צריך לברך וכן הלכה. תניא חברים שהיו מסובין לשתות יין ועקרו רגליהן וחזרו אין צריכין לברך. ת"ד בני חבורה שהיו מסובין וקדש עליהם היום, מביאין לו כוס ראשון ומקדש. שני מברך עליו ברכת המזון דברי ר' יהודה, ר' יוסי אומר אוכלי עד שתחשך.